



دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بندرعباس
و
واحد بافت

سوء مصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی شناخت، پیشگیری و درمان



مؤلفین:

افسانه علیتی زاده

آریا امیرقهرایی





سوء مصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی شناخت ، پیشگیری و درمان

مؤلفین:

افسانه علینقی زاده

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت

و

آزیتا امیر فخرایی

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

۱۳۹۱

سرشناسه	: علینقی زاده ، افسانه، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور	: سوء مصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی: شناخت ، پیشگیری و درمان / مولف افسانه علینقی زاده ، آرزیتا امیر فخرایی .
مشخصات نشر	: بندرعباس: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس . دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد بافت ، ۱۳۹۰ .
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص. : مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۰۹۰۳-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: داروهای صنعتی اعتیاد آور
موضوع	: مواد مخدر -- مبارزه و کنترل
شناسه افزوده	: امیر فخرایی ، آرزیتا ، ۱۳۵۵-
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد بندرعباس
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد بافت
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۰ س۹/ع۷۸۷/۱/ H۷۵۸۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۵۸۶۷۵۸



انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

تلفن تماس: ۰۷۶۱-۶۶۷۷۵۰۲

محل توزیع: کتابفروشی پنج استاد

تلفن تماس: ۰۷۶۱-۶۶۷۹۳۱۶

سوء مصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی

شناخت ، پیشگیری و درمان

تألیف:

افسانه علینقی زاده

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت

آرزیتا امیر فخرایی

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

چاپ اول: ۱۳۹۱

قیمت: ۱۱۵۰۰۰ ریال

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری

ISBN: 978-964-10-0903-0

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۰۹۰۳-۰۰

تقدیم به:



تمامی کسانی
که برای نجات جامعه
بشری تلاش می کنند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
	فصل نخست: مواد مخدر سنتی و صنعتی
۲۰	طبقه بندی مواد مخدر از دیدگاههای مختلف
	فصل دوم: تاریخچه استعمال مواد مخدر
۲۵	تریاک
۲۶	الکل
۲۷	کوکائین
۲۸	حشیش
۲۸	آمفتامین‌ها
۲۹	باربیتورات‌ها
۲۹	هروئین
۳۰	مسکن‌ها و آرام‌بخش‌ها
۳۰	داروهای توهم‌زا
	فصل سوم: تعاریف اختلالات ناشی از مواد
۳۵	اعتیاد
۳۵	مواد
۳۵	وابستگی به مواد
۳۷	وابستگی جسمی
۳۷	وابستگی روانی
۳۷	معتاد
۳۸	مصرف
۳۸	سوء مصرف مواد
۳۸	علائم محرومیت
۳۹	نشانه‌گان محرومیت از مواد
۳۹	تحمل
۳۹	ترک
۴۰	سم‌زدایی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۴۰	درمان اعتیاد
۴۰	انگیزش
۴۱	وسوسه وسوسه و مغز
۴۱	خماری
۴۱	نشنگی
۴۲	پیشگیری
۴۲	بهبودی
۴۲	لغزش
۴۲	عود

فصل چهارم: انواع مواد و عوارض آنها

۴۵	مواد افیونی
۴۵	تریاک
۴۸	مرفین
۴۹	هروئین
۵۳	کدئین
۵۳	حشیش
۵۷	ال. اس. دی
۵۸	فن-سیکلیدین (PCP)
۶۰	کتامین
۶۱	مسکالین
۶۲	دی متیل تریپتامین
۶۲	اکستاسی MDMA
۶۵	کوکائین
۶۷	کراک Crack
۷۱	مت آمفتامین (شیشه)
۷۴	مواد استنشاقی
۷۵	داروهای مسکن - خواب آور
۷۷	الکل
۸۰	نیکوتین
۸۱	پان پراگ
۸۲	نورجیزک

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

	فصل پنجم: علل و عوامل مؤثر بر اعتیاد
۸۷	عوامل فردی
۹۱	عوامل بین فردی و محیطی
۹۴	عوامل اجتماعی
	فصل ششم: تشخیص سوء مصرف مواد و شناسایی معتادان
۹۹	ارزش شناخت و تشخیص به موقع
۹۹	شناسایی در مراحل ابتدایی
۱۰۰	شناسایی در مرحله پیشرفت نسبی
۱۰۱	شناسایی در مرحله پیشرفته
۱۰۲	تشخیص آزمایشگاهی
۱۰۳	ملاک‌های تشخیص بر اساس DSM-IV-TR
۱۰۳	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با مواد
۱۰۳	ملاک‌های وابستگی به مواد
۱۰۴	ملاک‌های تشخیص ترک مواد
۱۰۴	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با مواد افیونی
۱۰۴	ملاک‌های تشخیص ترک مواد افیونی
۱۰۵	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با الکل
۱۰۵	ملاک‌های تشخیص ترک الکل
۱۰۶	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با آمفتامین‌ها
۱۰۶	ملاک‌های تشخیص ترک آمفتامین
۱۰۷	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با حشیش
۱۰۷	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با کوکائین
۱۰۸	ملاک‌های تشخیص ترک کوکائین
۱۰۸	ملاک‌های تشخیصی مسمومیت با مواد توهم‌زا
۱۰۹	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با مواد استنشاقی
۱۱۰	ملاک‌های تشخیص ترک نیکوتین
۱۱۰	ملاک‌های تشخیص مسمومیت با مواد آرامبخش، خواب‌آور یا ضد اضطراب
۱۱۱	ملاک‌های تشخیص ترک مواد آرامبخش، خواب‌آور یا ضد اضطراب
	فصل هفتم: پیشگیری از سوء مصرف مواد
۱۱۷	فعالیت‌های پیشگیری تمرکز بر آگاه‌سازی و آموزش والدین

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۲۰	اجرای فعالیتهای پیشگیری از طریق مدرسه و معلمان
۱۲۳	الگوی آموزش مهارتهای زندگی
۱۲۳	آموزش قاطعیت
۱۲۴	رویکرد جانشین ها
۱۲۴	گروههای مذهبی
۱۲۴	فعالتهای پیشگیری با استفاده از رسانه ها
۱۲۵	فعالتهای پیشگیری در محیط کار
۱۲۶	فرضیه و اجرای قوانین و مقررات

فصل هشتم: انواع درمان سوء مصرف مواد

۱۳۱	انواع درمان های دارویی
۱۳۲	سم زدایی
۱۳۲	درمان نگه دارنده
۱۳۲	انواع درمان های غیر دارویی
۱۳۳	کلونیدین
۱۳۳	لوفکسیدین
۱۳۴	بوپره نورفین
۱۳۴	متادون
۱۳۶	نالترکسون
۱۳۶	طب سوزنی
۱۳۷	سم زدایی فوق سریع به کمک بی هوشی
۱۳۷	روان درمانی فردی
۱۳۹	رابطه درمانی
۱۳۹	شیوه های رفتاری
۱۴۰	آموزش رفتارهای خود کنترلی
۱۴۰	آموزش آرامش عضلانی
۱۴۱	الگوسازی
۱۴۲	پیمان پیش بینی نتایج و کنترل
۱۴۲	تمرین رفتاری (ایفای نقش و ایفای نقش معکوس)
۱۴۲	حساسیت زدایی منظم
۱۴۳	انزجار درمانی پنهان
۱۴۳	تکالیف مندرج

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۴۴	آموزش مهارت های اجتماعی.....
۱۴۵	شیوه های شناختی.....
۱۴۵	تحلیل مزایا و معایب.....
۱۴۵	شناخت و اصلاح عقاید مرتبط با مواد.....
۱۴۶	فن پیکان رو به پایین.....
۱۴۷	اسناد مجدد مسئولیت.....
۱۴۷	یادداشت روزانه فکر.....
۱۴۷	تجسم.....
۱۴۸	خانواده درمانی.....
۱۵۰	گروه درمانی.....
۱۵۲	گروه های NA.....

پیشگفتار

سوء مصرف مواد یکی از مهم‌ترین مشکلات عصر حاضر می‌باشد که گستره جهانی پیدا کرده و به عنوان یک معضل بزرگ فردی، خانوادگی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و قانونی مورد توجه محققان، روانشناسان، جامعه‌شناسان، حقوق‌دانان، پزشکان، مسئولان و مردم قرار گرفته است.

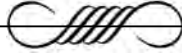
روزانه تعداد زیادی بر شمار مبتلایان این مصیبت افزوده گشته، میلیون‌ها زندگی را ویران کرده و باعث به خطر افتادن سلامت روانی و اقتصادی بشر شده است. اخبار و گزارش‌هایی که اخیراً نهادهای رسمی منتشر کرده‌اند، اعلام آمار چند میلیون نفری از مصرف‌کنندگان مواد و نیز ابراز نگرانی از پایین آمدن سن سوء مصرف مواد از شیوع این پدیده خطرناک در جامعه حکایت دارد و زنگ‌های خطر را به صدا در آورده است.

کشور ایران به دلیل وضعیت راهبردی از گذشته به عنوان پلی بوده است میان شرق و غرب و در زمینه مواد مخدر با توجه به همسایگی با افغانستان به عنوان یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان مواد مخدر همواره مسیری برای انتقال این مواد به ترکیه و از آنجا به کشورهای اروپایی بوده است همین مجاورت با افغانستان و ترانزیت مواد مخدر از طریق ایران یکی از مهم‌ترین عامل‌های مصرف مواد مخدر یعنی دسترسی آسان به این مواد است.

در حال حاضر دسترسی به مواد جدید در کشور ما رو به افزایش است و شمار زیادی از جوانان این مرز و بوم را گرفتار کرده است و مصرف ساده‌تر مواد صنعتی در مقایسه با مواد سنتی هم عاملی است که نباید آن را نادیده گرفت و بخشی از این گسترش به ناآگاهی افراد از عوارض مواد صنعتی جدید بر می‌گردد. تصور بسیاری از مردم در مورد اعتیاد هنوز تصویری قدیمی است و فکر می‌کنند چون شکل ماده، شیوه مصرف، نوع تأثیر و عوارض مواد جدید به طور کلی با مواد پیشین تفاوت دارد پس اینها اعتیادزا نیستند. غافل از آنکه زیان‌های این مواد بسیار بیشتر و پایدارتر از مواد قدیمی است و درمان آنها نیز بسیار مشکل است.

با توجه به اینکه عمده کوشش‌های گذشته در ایران در جهت معرفی مواد مخدر سنتی بوده و کمتر به مواد مخدر صنعتی توجه شده است، مجموعه حاضر توجه بیشتری به این جنبه دارد و می‌کوشد جوانب مختلف آن مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

به رغم همه تلاش‌ها و دقت‌هایی که در تدوین این کتاب شده است، بی تردید خالی از نقص نیست



و موفقیت در این زمینه، به مشارکت همه جانبه محققان و متخصصان عرصه علم نیازمند است. امید است با راهنمایی تمام صاحب نظران، غنای افکار ایشان بضاعت اندک ما را نیز غنا بخشد و تا با تکیه بر همت های بلند این عزیزان، امیدوارانه در این مسیر گام نهیم.

قبل از پرداختن به موضوع، مؤلفین بر خود لازم می دانند از همکاری کلیه کسانی که در مراحل مختلف ما را در تدوین این کتاب یاری نمودند، صمیمانه تشکر نمایند، در این بین استاد بزرگوار جناب آقای دکتر امین الله فاضل که با درایت و ظرافت متن کتاب حاضر را مطالعه کرده و به مؤلفین بازخوردهای ارزنده ای ارائه نمودند و همواره از راهنماییهای مفید و سازنده ایشان بعنوان استادی فرهیخته در تمامی زمینه ها بهره مندمان نموده اند تشکر و قدردانی می کنیم و از همکاری خانم الهام علینقی زاده، آقای مهندس رضا محیاپور و از ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر عباس و از معاونت محترم پژوهشی این واحد و از ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت و معاونت محترم پژوهشی این واحد جناب آقای رحمت الله دادور که در انتشار کتاب گام برداشتند و از سروران گرامی آقایان دکتر حمدالله منظری توکلی، سروان اسماعیل امیدی، حسن حمزه ای، امین کریم الدینی (سردبیر سرویس مسائل راهبردی ایران) و قدرت محکم (کارشناس واحد درمان اعتیاد بهزیستی استان فارس) و خانمها منصوره کریم الدینی و رقیه السادات حسینی (خبرنگار تحقیقات روانشناسی سرویس مسائل راهبردی ایران) و دانشجویان علاقمند آقای احمد بهاری و خانم ها ملیحه شمسی و فهیمه مشایخی قدردانی می شود. این کار بدون همکاری این بزرگواران امکان پذیر نبود.

علینقی زاده - امیرفخرایی